

İSTANBUL SERİRİYATI

Ayda bir çıkar

İçindekiler

Lepra ile mücadele	<i>M. O. Uzman</i>
Afrikanlı Konstantin	<i>E. Lahut Uzman</i>
Harbin sınırlara tesiri	<i>M. O. Uzman</i>
Bizde Adli Tıp	
Müstemlekelerin sağlığı	
Ankara Nümune Hastanesi Tıbbi Toplantıları	

Sayısı 50 kuruştur. Senelik aboneliği 5 liradır.

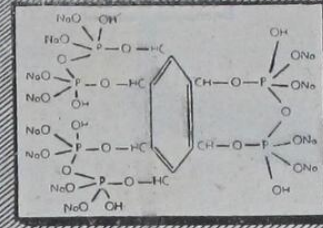
Adres : *Mazhar Osman. Cağaloğlu 23. Telefon : 21890*

Gripin

Burun nezlesine, bademcik şişmesine, nefes borusu hastalıklarına, soğuk algınlığına, gripe karşı hekimlerin ve halkın pek haklı olarak itimadını kazanmış kaşeler.

Radyolin

Emsalsiz diş macunu.

- İmtisası çok kolay uzvî phosphore birleşigidir.
- Phytinale Lq. deki uzvî phosphore ile .calciume ionlarına ayrılabilir ve Vitamin D ile tesbit olunur.
- Fazla dimağî faaliyet gösterenlere ve ruhî yorgunluklarda.

Phytinale

Liquide

Günde 2 - 3 defa
15 - 20 damla
Çocuklara yarısı

*Yüksek Konsantrasyon
Tam formül
İtinale dozaj*

SİNİR SİSTEMİ İÇİN ÇOK MÜKEMMEL BİR TONİK

Vitona-B

PİLÜLLERİ

WANDER

Fizik ve dimaği yorgunluklarda, nekahatte, asabî depresiyonlarda, umumî zafiyette çok müessir bir ilâç.

TEPRIDI :

- 1 mg Vitamine B₁ cristallisée
- 0,1 mg Sulfate de cuivre
- 20 mg Manganate de fer peptonique
- 60 mg Glycérophosphate de chaux
- 30 mg Extrait de kola
- 30 mg Lecithine
- 1 mg Extrait de strychnine

Dr. A. WANDER S.A., BERN - İSVİÇRE

Türkiye Mümessilliği

YILBAK L^{TD.} Ş^{TI}

Merkezi :
Sirkeci - Nur Han
İSTANBUL
R.K. 577

Şubesi :
Gazi Bulvarı 31
İ Z M İ R
R.K. 171

Yıl XXIX — No. 12 - Aralık 1947

İSTANBUL SERİRİYATI

Sahibi : Dr. Mazhar Osman Uzman

AYLIK TIP
MECMUASI

Adres : İstanbul, Cağaloğlu 23
Nushası : 50 Kuruştur
Senelik abonesi : 5 liralır

Lepra ile mücadele

— Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına —

M. O. Uzman

Yüksek Sıhhat Şurasının son toplantısında lepra meselesi görüşülmüştü. Bu işle kırk bir senedir ilgili olduğumu görerek benden bir rapor istemiştiniz. Bu konuya ait neşriyatım periyodikler içinde epey vardır. Lâkin 1941 senesinde İstanbul Seririyatında yazdığım «Lepra ile mücadele» adlı seperatı yüksek makamınıza bir kere daha takdim etmeği muvafık gördüm. Mücadelenin ne suretle yapılabileceğini, ne kadar netice alınacağını bu broşürde gösterdim.

Asyanın her yerinde olduğu gibi Lepra memleketimizde de vardır. Tahminime göre bizde bu illetin kurbanları binden fazladır. Şimdiki halde Bakırköy ile Elazığ 200 ünlü tedavi ile iştilal ediyor. Ne kadar hasta varsa gönderilsin denilse bir kaç haftada böyle bir kaç müessesenin dolacağına şüphemiz olmasın. Meğhul kalanlar da epey yekün teşkil eder. Meselâ bir çok ailelerde, hatta kültürlü ve ictimail seviyeleri yüksek ailelerde lepra olduğu halde kimseye duyurmamağa çalıştıklarını, bu büyük felâketi önlemek için hekimlere baş vurduklarını da sık sık görmekteyiz. Sonra teşhis edilmemiş vak'alar da çoktur. Meselâ Zambako paşa merhumun iddia ettiği gibi «Les lepreux

ambulants de Constantinople» esasız bir iddia değildir İstanbul içinde meyva satan, dondurmacılık ve muhalebicilik eden leprahlara tesadüf etmişimdir. Hele çok kıymetli sinir hekimlerimizin Syringomyelia teşhisi ile senelerce tedavi ettikleri bir çok vak'aların lepradan başka bir şey olmadığını çok defa isbat ettim. Musevî vatandaşlar arasında bu türlü göze batacak derecededir. Öyle olmakla beraber lepra mücadelesinin kolay olacağı ve bir kaç sene içinde memleketimizde bu illetin yayılmasının önü alınacağı kanaatindeyim. Nitekim Bakırköy ve Elazığ müesseseleri pek şuurulu mesaisi bu hususta çok tesirli ve çok faydalı olmuştur.

Geniş projelerle değil, küçük tertipte mevzii mücadelelerle de çok iş görüleceğini umuyorum. Lepra'lıları Marmara da veya Van gölünde bir adaya hapsedmek, yahut Anadolunun her hangi bir yerinde Lepra'lılar köyü yapmak hence hem çok masraflı ve külfetli, hem de tabiki güç bir tasarıdır. Bilhassa şahsi hürriyete kıymet verilen bir çağda geliş güzel her hastayı ebedi kapamağa kalkmak hoş görülmez. Vakıa bu malullerin halk arasında uyandırdığı tiksinti ve çekingenliğin bir taraftan, hayatlarını kazanamayacak derecede hastalıkları diğer taraftan, azil gibi başlarını sokacak bir yere ihtiyaç olduğuna şüphe bırakmaz. Bu azillerin ebedi bir mahbes olmaksızın ziyade barınmak, bakılmak için bir has-

tane olması tercih edilir. Hasta buraya cebren konmasın, sıhhi ve içtimal zaruretle hastanın kendisi girmek istesin...

Böyle miskinler tekesi yurt içinde uç, dört tane olursa kifayet eder. Kuş uçmaz, kervan geçmez bir yerde olmasına da lüzum yok. Öyle düşünülürse ne hekim, ne memur, ne personel bulunur. Bakırköyünde delilere bakanlardan fazla maaş vadettiğimiz halde cüzamlılar için hizmetçi bulamıyoruz. Buraya memur edilen hademelerin bir kaçının intihara kalktıklarını da hatırlarız. Nerde kaldı, ki her yerle irtibatını kesmiş bir bölgede iğrendiği ve korktuğu böyle hastalarla beraber yaşamak ve onlara hizmet etmek zaruretine katlansın. Hastaneler taze vak'aları kabul ve tedavi ederek sirayet tehlikesinin önünü alır. Klinik ve laboratuvar sirayet korkusu kalmadığını temin edince ailesine gönderir. Bu hastaneler müzmin hastalara da bir azil vazifesi görür.

Modern hastanelerin bütün konforu (temiz yatakhaneleri, yemekhaneleri, parkları, radyoları) ihmal edilmemelidir. Üç dört büyük hastaneden ma'da daha şimdiden vilâyetlerde, bilhassa lepra'lı memleketlerde Kars ve havallisi, Zonguldak ve Kastamonu mıntakasında, Erzinçanda, Adana'da dispanserler açılmalıdır. Ambülan halinde hastalar bu dispanserlere - tıpkı frengi mücadelesinde olduğu gibi - getirilmeli, ayakta tedavi edilmeli, tedavilerin yine frengide olduğu gibi (burun gıçasını kazımak, göz akıntılarında mikrop aramak suretiyle) kontrol edilmesi sayesinde bu hastalığın yayılması tehlikesi pek çabuk bertaraf olur. Belki beş, on sene sonra yeni hiç bir vak'a ile karşılaşmayız ve memlekettten lepra kalkar. Hatta bu mücadeleyle bir çok memleketlere güzel misal oluruz. Burada çalışacak hekimlerin mutlaka cilt mütehassısı olmalarına lüzum yok. Tedavi kliniği basit olduğu için her hekim yapabilir. Sarf hastalık-

larla mücadele sayılarak, hekim ve hastabakıcılara fazla ücret verilmesi çarptır.

Lepra'dan halk çok ürker. Bu ürkmeye daha ziyade psikolojik sebeplerdendir. Tarihin her devresinde LEPRO en korkunç bir hastalık diye şuyunu bulmuştur. Hatta «Ferre minel cüzam, kefirareke mineleset» büyükler sözdür. Nesilden nesile intikal eden bu korkunun saiki şüphesiz pek çabuk sirayeti, iyi olmaması, gayet çirkin ve iğrenç manzara alması, parmaklarının ve ellerinin düşmesi, ve feci surette öldürmesidir. Bu psikolojiye çok ehemmiyet vermemiz lazımdır. Hakikatın her zaman bu kadar korkunç olmadığını bilmekle beraber bu cihetten tıbbi otoritelerin halkın psikolojisine kayıtsız kalmaması icap eder. Meselâ bu gibi hastaların tâ İstanbulun göbeğinde toplandığını, umumî vasıtalarla Anadolu'dan buraya getirildiğini kimse bilmemeli ve mümkün olduğu kadar sür'atle Bakırköyündeki hastalar Kastamonu vilâyeti gibi hem yakın, hem yol üstü olmayan bir yerde yapılacak basit bir hastaneye nakledilmelidirler.

Lepra, eski iddiaların hilâfına, o kadar kolay geçmez. 20—30 sene koyun koyuna yatan karı kocadan birisi lepralı olduğu halde diğerine geçmediğini her gün görmekteyiz. Hatta Zambako paşa daha ileriye giderek «La lèpre n'est pas contagieuse» diye sirayeti bütün inkâr eden bir broşür neşretmişti. Daha sonra ifrata gittiğini anlayarak sade sirayetin güç olduğunu itirafa mecbur olmuştu. Bu ciheti lepra'lılara bakan hekimlere ve hasta bakıcılara anlatmak lazımdır. Kolera, vebâ gibi mühlik ve sirayeti pek kolay ve çabuk olan hastalara ürkmeksizin fedakârane bakanlar lepra'dan - lüzumsuz yere - çok ürküyorlar.

Hastalığın iyileşebileceğini hekimlere ve hastalara telkin etmek ve bunun misalleriyle isbat eylemek mücadelede en büyük adımdır. İmanla başlanılan iş çabuk başarılır. Hekim de

omitle çalışır, hasta da teselli bulur.

Sirayetin havadan, hatta basit temasdan olmadığı muhakkak... O halde korunması diğer sarı hastalıklara nisbetle çok kolay... Meselâ bu hastalara bakanların Elazığ'da olduğu gibi muşamba gömlek giymeleri, ağızlarını hafif maske ile örtmeleri, eldivenli olmaları, fazla bir tedbir olmakla beraber hoş bir şey... Bu kıyafet hasta bakıcıya da, hekimlere de sirayetten korunmak için daha büyük bir emniyet telkin eder, hastalıkla büsbütün lâubali olmalarına da mani olur. Hasta da ehemmiyetli bir hastalıkla malûl olduğunu farkederek tıbbi yasak kalkınca kadar müessesede kapanmasın itiraz etmez...

Şimdiki halde hastalığın sirayetine en mühim sebep olarak pisliği itham edebiliyoruz. Lepra, adetâ pis memleketler hastalığıdır, temizlere geçişi bile nasılsa bu pislikle temastan ileri gelme bir kazadır. Bunun için halka temizliği öğretmeliyiz. Temiz halk, mücadelemizi yarından fazla kolaylaştırır. Sirayetin göz kapakları, ve bilhassa burun ifrazıyla olduğu hastalarla ve eşyalarıyla temasının da tehlikeli olacağı anlaşılır. Anadolu'nun bir çok köylerinde misafir odası diye her garibin, yabancı'nın kabul edildikleri odalar vardır. Buralardaki yataklara arka arkaya çarşaf ve yastıkları değiştirmeden bir çok misafirler yatar, kalkar. Öteye beriye değil, rast gele oda içine tükürmek, sümürmek gibi pis adetler de her yerden kalkmamıştır. Bu hal, lepra gibi daha bir çok hastalıkların da sirayetlerine sebep olur. Hem yatak hem yorgan olarak kullanılan bu yıkanmayan kilimler, cicimler bu hastalık için ne tehlikelidir! Hele, burun ve göz ifrazlarına musallat olan karasinekler...

Bunlar bilinince, mücadele yolunun esası temizlik olduğu takdir edilir. Yani sıra diğer salgın hastalıkları da önleyecek olan bu temiz-

liği halka öğretmek ve yaptırmak hükûmete düşer. Hekimlerin yalnız hasta bakmak ve reçete yazmaktan başka sıhhi ve içtimal bir çok büyük vazifeleri olduğunu takdir ettiğimiz bu zamanda hükûmet otoritelerinin hekimlerimize yardım etmeleri, onlarla bu mücadelede beraber yürümeleri lazımdır. Daba şimdiden yapılacak sirkülerle her yerde hükûmet otoritesi memleket'te nerelerde lepralı olduğunu, isimleri ile adresleri ile Sıhhat müdürlerine bildirmeli, yeni vak'alar da tercihan vakit geçirmektensin tedaviye gönderilmelidir. Nerede hastane varsa polikliniklerinde bir protokol açarak lepra'lıları tedaviye başlamalıdır.

Tedavisi az çok vereme benzer. Zaten Hansen basili de verem mikrobu gibi asidorezistan'dır. O da pislik ve gıdasızlıkla mücadele demektir. Bunda da mikrobu gireceği yolları kapamak, vücudun mukavemetini arttırmak, hastadan mikrobu çıkaracağı, etrafa saçacağı yolu örtmek icap eder.

Bunun için lepra'lıya iyi ve bol gıda verilmelidir. Hele bol yağ, yağın her cinsi: tereyağı, zeytinyağı, içyağı... İngilizler Mars'da binlerce lepra'lıya ilaç olarak ALEPOL kullanıyorlar. Alepolun yüzde bir, iki, beş mahallünden 10 cm³ damar içine veya et arasına şırınga ediyorlar. Aynı zamanda acide tricholoracétique'in % 20 mahallünden yüzdeki yaralara ve % 30 nisbetindeki mahallünden de vücudun diğer kısımlarındaki cilt yaralarına sürüyorlar. Bir müddet sonra yaralar kapanmaya başlıyor. Bu tedavi semeresiz kalmıyor. Bir kere tedavi edilen hasta, cemiyetin yalnız kendini koruma duygusu ile buraya kapatıldığını anlıyor, tedaviye seve seve razı oluyor. Gün geçtikçe tedavinin tesirini görerek ümit ve teselli buluyor. Göden güne genişleyen, parmaklarını, burununu, dudaklarını yiyen o çirkin yaralar iyileşiyor. Sık sık göz kapakları ve burun ifrazları, yahut kask bezleri,

diz kapaklarındaki kabarcıklar laboratuvar muayenesinden geçiriliyor. Altı ay kontrolden sonra korkusuz hürriyetine kavuşuyor. Adeta tedaviye itimat uyanıyor. Hastalığı duyulacak, ebediyen bir yerde kapatılacak korkusuyla kaçan hastalar, kendiliklerinden müracaat ediyorlar.

Bizde Lepra'nın esaslı tedavisi 1939 senesinden beri başlamıştır. Bakırköyü'nün istatistikini takdim ediyorum. Mısıra gittikten, hele Suriyede Şamın yakınında yapılan bir kaç barakada lepralıların nasıl tedavi edildiklerini ve iyileştiklerini gözümle gördükten sonra büyük ümitle işe sarıldım. Yüksek Bakanlığımıza şifahlı ve tahriri olarak gördüklerimi, bildiklerimi anlattım, Bakırköyünde barakalar yaptırıldı. Şunu da söylemek isterim ki binanın pek lüksüne merak etmiyelim. Kastamonu vilâyetinde bol ormanlar olduğu için ucuzca barakalar yaptırılabilir. İşimizi gördükten sonra da bunları dezenfekte etssek de, yaksak da yaksak da olur.

Burada istitrat kabiliinden bir şey daha arzedeceğim. Bakırköyünde yaptırdığım pavilyonları ziyarete gelen Sen Vensan dö Pol rahibeleri denilen Sör Şaritelere lepralıları karşı gösterdiğimiz ihtimamı görünce sevinç göz yaşlarıyla bu hizmete gönüllü olarak kendilerinin kabullerini rica ettiler, hatta ısrar....

Hükümetimiz, ecnebi ve dindâr oldukları için bu hizmet teklifini reddetti. Sen Vensan dö Pol'a mensup olanlar, lepralıları bakmanın en büyük sevap olduğuna ve bu hizmette bulunanların ölçüde mesubata nail olacaklarına inananlardır... Bu hizmeti nefretle, haşyetle, hatta intihar tehdidiyle karşılayanlara karşı bu işi tiksiniyerek, seve seve bedavâ görmek isteyenleri reddetmekte bilmem ciddi sebep var mı?

İşte, muhterem Bakanım, lepra mücadelesi

için düşündüklerimi hürmetlerimle arz ediyorum.

Yüksek Sıhhat Şurası âzasından
İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi
Psikiyatri kliniği Direktör ve
Ordinaryus Profesörü
Dr. Mazhar Osman Uzman

(1939) ve (1940) yıllarında tedavinin tatbik edildiği hasta sayısı : (210)

Yapılan tedavinin şekli :

Dışarıdan : lepromlar üzerine yüzde olanlara (20/100), vücudun diğer yerlerindeki (30/100) acide trichloracétique mahallü sürülüyor.

İçeriden : günde bir ampul (anti leprol) damar içine, altı (capsule anti leprol) de mide yolile veriliyor (İlaçlar Bayer'indir).

Ayrıca da hastaların yemeklerine mümkün olabildiği kadar yağ ilâve ediliyor.

Tedavinin seyri :

Bu hücum tedavisinin tatbikine başlandıktan zaman hastalığın seyrinin şiddetlendiği, tatbikata devam edildikçe tedricen a'razın azalmağa başladığı görülüyor.

(Acide trichloracétique) in tatbikinde lepromlarda evvelâ şiddetli bir reaksiyon görülüyor, tatbikata devam edildikçe bu azal ağa ve lepromlar üzerinden kabuk hasil olmağa başlıyor, daha sonra kabuk kahnlaşıyor ve nihayet düşerek altındaki sâlim nesîş meydana çıkıyor.

Laboratuvar muayenelerile kontrol edilen tedavinin tatbiki esnasında hastanın burun muhâti gıçasını kazımak suretile yapılan kontrol laboratuvar muayenelerinde, tedavinin tatbikine başlandıktan ortalama olarak dört ay sonra Hansen basili sayısının gittikçe azaldığı ve tedavi devam ettikçe kaybolduğu görülüyor.

Tedavi neticesinde yapılan kontrol muayenelerinde basil bulunmadığı için hastaneden çıkarılan

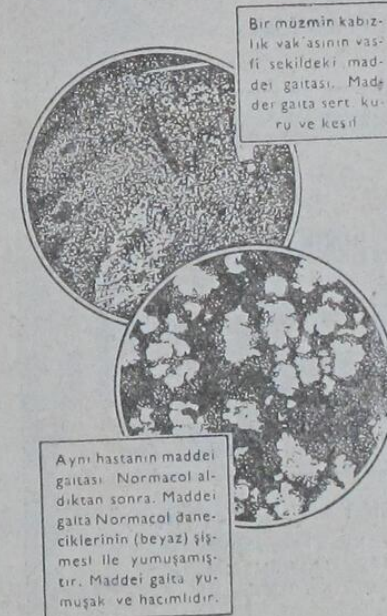
: 198

*Bütün doktorların
fizyolojik olarak tagavvutu tanzim
eden ve tamamen nebati bir ilaç olan*

NORMACOL

*müstahzarının ithalinden malumattar
olmaları rica olunur.*

YAĞSIZ / PARAFINSİZ
*onun için bunların nâhoş
talî tesirleri yoktur.*

Bir müzmin kabızlık vak'asının vâfi şeklindeki madde gaitası. Madde gaitası sert, kuru ve kesif.

Aynı hastanın madde gaitası Normacol aldıktan sonra. Madde gaitası Normacol daneciklerinin (beyaz) şişmesi ile yumuşamıştır. Madde gaitası yumuşak ve hacimlidir.

Müzmin kabızlık

ekseriya gıdanın bağırsakta az posa vermesindedir. Bu sebeple bağırsağın peristaltik hareketi için icabeden tabii tenbih mevcut değildir. Bu hakikatin bilinmesidirki Normacol'ü meydana çıkarmıştır. Bu fizyolojik şekilde normal tagavvut refleksini husule getirir. Draje şeklinde olan Normacol — danecikleri Hindistanda çıkan ve fevkalâde kabarma kabiliyetini haiz bir nebati maddeyi havidir. Bunlar bağırsak muhteviyatı ile karışır, onu yumuşatır ve muhaccem yumuşak madde gaita kitlesi husule getirir. Normacol zararsızdır, tahriş etmez ve amel yapmaz.

Türkiye için satış yeri:
KİMYA VE ECZA MADDELERİ, Türk Limited Şirketi
İSTANBUL, yeni Postane arkası İmar han kat 2. P. K. 760

Basil bulunmadığı halde çok yaşlı ve kimsesiz oldukları için hastanede bırakılan : 2

Tedavi neticesinde kontrol muayenelerinde basil miktarı azaldığı halde tamamen kaybolmayan : 10

Afrikanlı Konstantin

(Garb'ın hocası, ve mükemmel bir eser benimseyicisi «müntahıl»)

Dr. L. Lahut Uzman

(Dr. Klain ile muallim Sedat türkçeye çevirmiştir)

(Geçen sayılardan devam)

Konstantin'in en büyük meziyeti teröme kabiliyeti idi. Terömeleri sayesinde Avrupa tıp tarihinde emsalsiz bir yer kazanmıştır. Buna rağmen elde ettiği malumatların hangi membalardan geldiğini yazılarında zikretmesi onu en büyük intihalcilerin arasına sokmuştur. Teröme ettiği yazıların asılları ile terömelerinin ergeç Avrupaya geçeceğini, ve bundan dolayı neticede maruz kalacağı tenkidleri bildiği halde neden bu şekilde hareket etti? (25) Çok geçmeden Konstantin bir intihaleci diye Avrupada tanındı. Atioch'lu Stephan (1127) Kitab-ül-Maliki'nin terömesinin bağında (26) Konstantini emniyeti sulistimalle itham eder. Bu ithamın Avrupada çabucak aksetmesi Steinschneider'e göre (1867, s: 393) Stephanın bir çarklıdan ziyade Antioch'lu bir İspanyol olması daha makul görüldü. Fakat bütün bu ithamlar Konstantin'in bağardığı kıymetli terömelerin tanınmasına ve rağbet bulmasına yol açtı. Sonradan tarihçiler (bunlar

(25) In the preface to the Viaticum: «quidam horum alieno emulantes labori, quum in eorum manus labor alienus venerit, sua furtim et quasi ex latrocinio supponunt nomina.»

arasında Oudin, Gesner, Fabricius, Haller, v.s.) Afrikanın aleyhine bir çok deliller ortaya yığdılar.

Bizim amacımız Konstantin'in terömelerinde göttüğü gayeyi müdafaa etmektir. R. Creutz bütün gayretiyle müdafaa etmişse de çok az muvaffak olabilmış. (27) Böylece ortada senelerce birikmiş intihalcilik hükmünü reddetmek boş bir gayretten ibarettir. Diğer taraftan Konstantin'in ne şeraitler altında istifade ettiği kaynakların isimlerini eserlerinde zikretmekten çekindiğini aramak, bulmak ve ulaamak daha makul olur. Pocciotti (Kısım 18) tehevürle: «Montekassino rahibini Bizanslılar, Sanerteler ve on birinci asırdaki arapların arasından intihalelik suçu ile ayırmak doğrumudur?» diye sorar. Konstantin zamanının ahlak ve terbiye kaidelerine göre tartmak daha doğrudur. Salerno Mektebinin en eski üstadlarından Gariopontus (Guarimpotus veyahut Warnipotus) Passioarius'u Calinosdan teröme ettiği vakit eserin teröme olduğunu bile zikretmemişti. (28) Diğer bir Salernolu Roger Ebdlkasımın eserlerinden, Ebdlkasım ise Aeginalı Poul'un eserinden faydalandıkları halde hiç bir yerde bundan bahsetmemişlerdir (Daremborg, I, s: 381). Gundisalvo Aristonun «Posterior Analytic» i eseri «De immortalitae animae» de kullandığı halde kime ait olduğunu zahmet edip yazmamıştır. O da on üçüncü asırda yaşayan William Auvergue tarafından

(26) «Alteram vero interpretis callida depravata fraude, nomen enim auctoris titulumque subtraxerat: seque qui interpres extiterat et inventorem liberi posuit: et suo nomine titulavit...»

Quare magis arguendus est quod cum alterius librum de lingua in linguam transferret perfidentia seu impudentia nescio qua et illi quod elaboraverat abrogare et sibi usurpare non erubuit.

(27) Creutz, R., Der Arzt Constantinus Afrika-nus von Montekassino, Studien u. Mitteilungen, N.F. XVI, I, 1929, and Die Ehrenrettung Konstantins von Afrika, Ibid. N. F. XVIII, 25, 1931.

(28) De Renzi, Coll. Sal. I, 187.

BAKTERİ VE MIKOZLARDAN İLERİ GELEN

Enfeksiyonların

Profilaksi ve tedavisi için

DÉSOGENE

Yüksek bakterisid kuvveti haiz dezenfektan madde

Geigy

J. R. GEIGY A. Ş. BALE (İsviçre)

Türkiye Müessesallığı
BURKHARD GANTENBEIN ve Şs.
Posta Kutusu 1176-İstanbul

intihal edilmişti. Konstantin'in muasırı Salerno-Archbishop'u Alphanus felsefi eser olan Premnon Physicon'un Yunancadan bir tercüme olduğunu farketmemişti (Kristeller, s : 152). Büyük bilgilerin yazılarını kopye etmek o devrin arap tababet tarihinde rastlanan adetlerdendi. Bu sebeple ihtiyar ve gayri ihtiyar intihallerin yapıldığı görülür, fakat bu meydana da Konstantini sahtekârlıkla itham etmek doğru olmaz; çünkü o olmasaydı on üçüncü asrındaki Hıristiyan Dünyası dinsiz diye vasıflandıkları müslümanların kıymetli eserlerini nasıl elde edebileceklerdi? Dürüst ve açık fikirli aynı zamanda Hıristiyan âleminin koyu mezhebine mensup, belki de istikbalin Papası Abbot Desiderius esasen bir Mısırlı yahudinin yazdığı eserin kendisine ithaf edilmesini nasıl kabul edebilirdi? Rönesansın tekâmülü üç asır sonra olduğunu unutmamak lazımdır. Hatta Konstantin'in ölümünden yüz sene sonra Pietro d'Abano katolik theoloji felsefesine aykırı olan Avorreisme kail olduğu için hayatı müddetince İnquisisyonun pençesinden kurtulamadı. Aristoya katolik kilisesinin imtiyazını St. Thomas Aquinas nasıl elde edebilirdi? Bunun için katolik kilisesine ve Benediktin meshabine sadakat yemin eden Monkassino rahibinin bütün dünyaya yayacağı arzu ettiği arap eserlerinin varislerini bildirmemesinde haklı değil miydi? Eğer Konstantin'in düşünceleri de bu ise tarih muvaffakiyetine şahadet eder. Zengin bir bilginin yayılmasındaki hazmet karşısında bir ismin ne kıymeti vardır?

Batı Avrupa barbarlar tarafından istilâ edilince kıymetli eserler tarihin bir cilvesi veya hut arap âlimlerinin ilme olan bevesleri bu eserlerin arap ülkesine yayılmasına yardım etti. Konstantin'in tercüme ettiği bu tıbbî eserlerin Yunancası ve Arapça ilâveleri inceden inceye tetkik edilmeğe değer. Böyle bir incelemenin burada yapılması imkânsızdır; yeterki

Konstantini arap ilim dünyasında dört yüz sene saklanan tıbbî Garp tababetinin varisi olan Avrupaya armağan eden tercüman diye vasıflandırabilelim. Buna rağmen Orta Çağ boyunca Yunan eserleri bulmak kabildi. Bunlarda arap çaya sonra da lâtinceye tercüme ediliyorlardı. Calinosun Glancón'a müktepları ve tefsirleri, Hipokratın Aphorismeleri ve hâd hastalıkların inzarları ve tedavileri hakkında kitaplar bu eserler arasında en mühim yeri işgal eder. Theophilus ve Philaretus'un tercümeleri ta Orta Çağ kadar gelir. Yunan tıbbî eserleri bütün doğuya yayılmış ve bir çok dillere tercüme edilmiştir. Wenrich, Flügel, Munk ve Renan'ın araştırmaları arap ve yahudilerin arap dilini bilmediklerinden Nestorî Hıristiyanları bu Yunanca eserlerin Suriye ve arap dillerine tercümesinde mesul tutarlar. Pek tebib bu ameliyede eserler bir çok eksiltme ve ilâvelere maruz kalmışlarsa da Orta Çağ Avrupasına mahrum kaldığı bilgileri sunmuşlardır.

Bu ilimlerin Konstantin'in gayreti sayesinde Avrupaya aksetmesi çilginca değilse de müte-kâmil bir açıklıkla karşılanacağı sanılmıştı. Ne dense Konstantin'in ortaya koyduğu bu ilim uzun bir zaman sonra Avrupada anlaşılabilir. O devirde Salerno bir çekirdekten parlak bir tıbbî mektebe kadar inkişaf etmişti. Bu mektebin tesis tarihi aslen bilinmiyorsa da (29) Gariopontus gibi bazı üstadlar Konstantin daha gelmeden kendilerini belirtmişlerdi (30). Konstantin'in eserleri Salerno mektebine doğrudan doğruya tesir ettiği halde bazı yazarlar arasında bir çok münakaşalara yol açmıştır. Suhhoff (31) gibi müellifler bu meselede daha ciddi davranıyorlar. Diğer taraftan Oreutz gi-

(29) P. Kristeller, Bull. Inst. Hist. Med. VII, 188, 1945, also Sudhoff, Arch. f. Gesch. d. Med. XXI, 1929 and Ibidem, XXVII, 1934.

(30) De Renzi, Coll. Sal. I. 187.

(31) Geschichte d. Medizin, 1922, p. 178.

Siz
uyurken..

Bilaks çalışıyor.

Muannit Kabızlık - Barsaklardaki Fena Tahammürlük - Baş Ağrıları - Halsizlik - Baş Dönmesi

Formülü:
Phenolphtaleine 0,10, Extrait rhubarbe 0,03, Extrait belladone 0,02,
Papehylline 0,05 1 draje için.
Alımı: günde 1-2 draje

DİLER TIBBİ MÜSTAHZARLAR LABORATUARI

NEO-RHOMNOLE

*B*ilimum kansızlıkların hususi tedavisini teşkil eder

İSTİTBAPLARI

Her nevi kansızlık:

Ampul Kompriime

Nucléinate de strychnine. . . 1 mgr.	Nucléinate de strychnine. . . 0 mgr.05
Cacodylate de soude. 0 gr. 05	Méthylarsinate de soude. 0 gr. 025

Bilimumle izvi zaafiyet

KULLANIŞ TARZI

AMPUL: 12 gün sıra ile, günde adaleye, bir zerk. Müsavi bir müddet istirahatdan sonra tekrar başlamalı.

KOMPRIME: Başlıca yemeklerden evvel bir komprime yutulmalı. Bir hafta bireroktan sonra tekrar başlamalı.

Bilimum diskrazik haller:

FOSFOR STRİKNİN VE ARSENİĞİN SARIH BİR MÜREKKERİDİR

Türkiye mümessili: PEDRELLİ Şil. P. K. 1352

bi bazıları Konstantinin eserlerinin Salernoda pek az rağbet gördüğünü iddia ederler. Eldeki deliller Konstantinin ölümünden sonra talebesi Sarsani John Napoliye geçerek Üstadının eserlerini Salerno mektebine takdim ettikten sonra tanıdığını gösterir: «Johannes medicus supradicti Constantini Africani discipulus et Casinensis Monachus, vie in physica arte disertissimus et eruditissimus: post Constantini transitum ephorismos edidit Phycisis satis necessarium. Fuit autem supradictibus Imperatoribus (Alexii, Henrici, etc.)... Obiit atem apud Neapolim ubi omnes libros Constantini sui magistri reliquit» (33). On ikinci asırda Konstantinin Salerno mektebinde nüfuzu çok arttı. Afrikalının eserleri Salerno mektebini o kadar ihya etti ki üç yüz sene Salerno tıp mekteplerinin en önünde yer almıştı. Adeta: «zeki hoca ve talebelerin çalışmalarına ve o zamanın matbuatın gayretine müteşekkiren» (Sarton) Konstantin on altıncı asıra kadar onların tek önderi olmuştu. Bazan müellifi Magister Copho sanılan ve on ikinci asrın başında yazılan ilk Salernitan anatomi «Anatomia Porci» lâtin ve arap tesirlerini kaydeden büyük bir inkilâbın eseridir. İlk defa Konstantinin kullandığı pia ve mater terimleri tek tük bu eserde görünmektedir. Aynı şekilde ikinci Salerintan Demonstrationu diye anılan eserde Konstantinin Pantechni'sinden bazı kısımlar alınmıştır. Diğer bir Salernitan eserin «Anatomia Mauri» mühim bir kısmı Afrikalının eserine medyundur. Magister Maurus'un yazdığı «Regulae Urinarum» Konstantinin o bahis hakkındaki tercümelemleri sayesinde Theophilus Protospatharios ve Isaacus Judaeus'a istinat ediyordu. Steinschneider'in (34) işaret ettiği gibi

Konstantinin De virtutibus da arap ilaçlarının tasnifini doğrudan doğruya Regimen Salernitanum'un (35) Indicationes variae'de aksetmiştir. Viaductum nazari ve ameli tababete bir örnek ve Salernitanlara bir malûmat membaı olmuştu. (Puccinotti, s: 362, 371). Konstantinin modern tababete diğer ianelerinden biri de lepra kelimesini de ilk defa yeni anlamda tarifidir (36). Bundan evvel bu kelime herhangi bir deri hastalığına deniyordu. Nitekim Konstantinin tarifi ne kadar tıbbî değilse de kelimenin aslını açıklayan bir mertebededir (37).

Bu kat'î ve sathî delillerle beraber Konstantinin Salerno mektebine tesiri ve böylece Orta Çağ tababetinin gelişmesi Afrikalının yazılarına daha çok önem veriyor. Yunan ve arapların Patho physioloji ve therapeutic hakkında anlayışları bugünkü anlama göre ne kadar yanlış olsa bile Orta Çağ Avrupa tababetine daha emin ve doğru bir temel atmışlar, ve böylece tahkikat ve tecrübeye istinad eden hakiki Avrupa tababetine yol açmışlar. Fakat bu merteye erişilmeden önce masal, bâtıl itikat ve tahrif edilmiş hakikatlardan müteşekkil Konstantinden evvelki tababet, tarihi bir zuretten Konstantinin inkılâp devresine elenmesi lâzımdı. Konstantinin şehadetinden anlaşıldığına göre o Salernoya ayak bastığı vakit Avrupa Calinos'un onaltı kitabında zikredilen en basit hadiselerden bile bihaberdi!.. Buna mukabil Konstantinin muttasıl reçetelerinde Also De Renzi, Coll. Sal. Vol. I, p. 498 and Vol. V, p. 74, vers. 2588.

(35) Regimen sanitatis Salerni sive Scholae Salernitanæ de conservanda bona valetudine. Jo. Chr. G. Ackermann, Stendal 1790.

(36) Castiglioni, A., History of Medicine, p. 78.

(37) Constantine fully recognizes the difficult therapeutic problem presented by this disease but, quite undaunted, gives (Opp. Const. p. 187) two recipes for its cure. Also, in his De Melancholia, Constantine wisely observes: «leprous patients may also be affected by melancholia, but melancholia does not cure them of leprosy».

(32) Sudhoff's Arch. XXXI, 51-69, 1938.

(33) Petrus Diaconus, De vir. ill. Cas. p. 51, as quoted by De Renzi Vol. I, p. 175.

(34) Virchows Archiv XXXVII, p. 401, 1866.

beliren «sanguinis draconis» (38) otuzü karanlık devirleri hatırlatmaz mı? Hakikat ve efsane, nazari ve amperizme, bilgi ve kaderin bu tuhaf halitası Konstantin devri yazılarının anahtarı idi.

Tenkidleri ne kadar acı olsa da tababete olan büyük hizmeti her yerde takdir ediliirdi. Onun kıymeti ince tetkiklerden sonra anlaşıldı (39). Leclerc (II, s: 363) Daremberg'in teheyhüüne iştirak ederek Konstantinin hatırası için Salerno koyunda veyahut Montekassalonun tepesinde bir heykelinin yapılmasını arzu ediyor!.. Bizim Opera Konstantini hakkile takdir etmemiz onun için en münasip âbide değil midir?

Onun ilk perestîkârı bir rahip bir zamanlar onu şöyle taavir etmişti: «Philosophicis studiis plenissime eruditus: Orientis et Occidentis Magister: novusque effulgens Hippocrates» (40). 1087, hemen hemen dokuz asır evvel, bir gün meyus Benediktin rahipleri onun nazik vücudunu Montekassino da sade bir mezara terk ettiler. Her ne kusur ettiyse de zaman hakkını verdi. Garb tababetinin ilerlemesindeki hizmeti adını kıskanç dünyanın erleşmeyeceği mertebeye yükseltirken tarihin kargaşalı sisi çekiliyor ve «Magister Occidentis» olarak tâlû ediyor.

Alicenap yardımı ile bana temin ettiği referanslar sayesinde hazırlıyabildiğim bu yazı için Dr. Arturo Castiglioni'ye medyun olduğumu bildirmek isterim.

REFERENCE

Castiglioni, A.: History of Medicine, p. 73 and p. 273, 1941.

(38) Opp. Const. p. 187, Cap XL, Vol. II, De Lepre, Basilea 1586.

(39) Daremberg, Notices, 86. Archives de missions scientifiques.

(40) De Renzi, Coll. Sal, I. p. 168.

Histoire de la médecine arabe, Vol. II, Paris 1931.

Creutz, R.: Der Arzt Constantinus Africanus von Montecassino. Studien u. Mitteilungen N. F. XVI. p. 1, 1929.

Die Ehrenrettung Konstantins von Afrika, ibid., XVIII, 25-44, 1931. Additamenta zu Konstantinus Africanus und seiner Schülern Johannes und Atto, ibid., L, 420, 1932.

Johannes Afflacijs Saracenus: Studien u. Mitteilungen, N. F. XVII, 301-324, 1930.

Der Magister Copho und seine Stellung in Hochsalerno. Geschite der Medizin XXXI, 51-60, 1938.

Creutz, R. and Creutz, W.: Die Melancholia bei Konstantinus Africanus und seine Quellen. Arch. f. Psychiatrie XCVII, 244, 1932.

Daremberg, Ch.: Oeuvres de Rufus d'Éphèse, Paris 1876.

Histoire des Sciences Médicales, Tome I, p. 270, 281.

De Renzi: Collectio Salernitana, Vols. I, II and V.

De Rossi: Dizion. storia degli autori arabi, p. 160.

Diels, H.: Die Handschriften der Antiken Aerzte, Abhandl. d. Preussischen Akademie, 1904 and 1906.

Fabricius: Bibliotheca graeca V, 13, p. 294, and XIII.

Falk, Fr.: Studien über Irrenheilkunde der Alten. Allgem. Zeit. f. Psychiatr. XXIII, 1866.

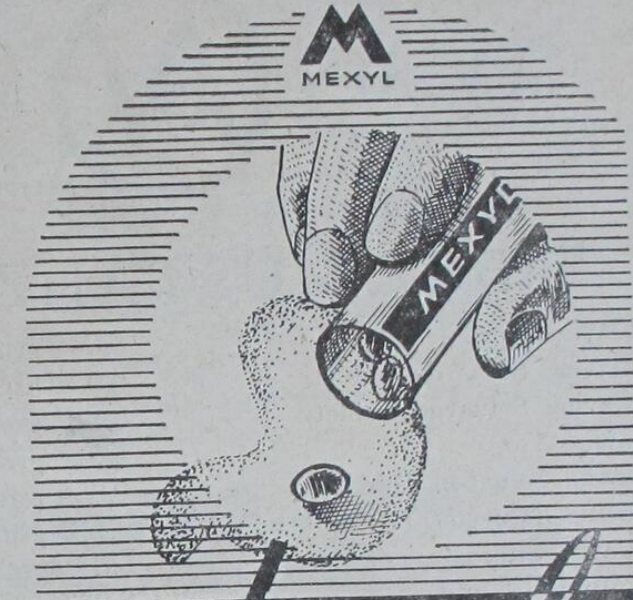
Ilberg, J.: Rufus von Ephesus, ein griechischer arzt in Trajanischer Zeit, Leipzig 1930.

Kristeller, P.: The School of Salerno, Bull. Inst. Hist. Med. XVII, XVII, 198, 1945.

Leclerc, L.: Histoire de la Médecine Arabe, Tome II, Paris 1876.

Lehman, H.: Archeion XII, 272, 1930.

Neuburger, M.: Geschite der Medizin, II, part I, P. 287, 1922.

Mexydonal

Sempatik mecmuası ve
diansefal merkezleri ile
vejetatif sistem müşekkini ve
spazmolitik

Günde 3 defa ½-2 komprime

LABORATOIRES MEXYL S.A.
CENEVRE - ISVİCRE

Türkiye MÜMESSİLLİĞİ
Jules Crespın & Kemal Müderrisoğlu
B. P. 1288, İstanbul

Ergo

IMPERIAL CHEMICAL (PHARMACEUTICALS) LTD. ENGLAND

TIBBÎ MÜSTAHZARATI

Acriflavine Toz	5,0	gram.		229	kuruş
Acriflavine Solusyon Tableti	0,056	gram.	25 Tab.	115	>
Acriflavine Solusyon Tableti	0,112	gram.	25 >	172	>
Euflavine Toz	5,0	gram.		315	>
Euflavine Solusyon Tableti	0,056	gram.	25 >	134	>
Euflavine Solusyon Tableti	0,112	gram.	25 >	210	>
Proflavine Sulphate Toz	5,0	gram.		229	>
Phemitone Tableti	0,032	gram.	30 >	86	>
Phemitone Tableti	0,2	gram.	10 >	86	>
Sulphamezathine Tableti	0,5	gram.	25 >	269	>
Sulphamezathine Toz	25	gram.		380	>
Sulphamezathine Sodium Ampul 3 c.c.	1,0	gram.	6 Amp.	362	>
Sulphanilamide Toz	25	gram.		113	>
Sulphanilamide Tableti	0,5	gram.	100 Tabl.	180	>
Thiouracil Tableti	0,1	gram.	100 Tabl.	299	>

ANTI MALARYA MÜSTAHZARATI

Mepacrine Hydrochloride Tabletleri
Mepacrine Methanesulphonate Ampulleri
Pamaquin Tabletleri
Pamaquin Compound Tabletleri
Quino-Pamaquin Tabletleri

İlmî malûmat arzu üzerine gönderilmektedir.

Türkiye Umum Vekili:

IMPERIAL KEMIKAL INDUSTRIES (Turkey) Ltd.

Galata, İstanbul

P. K. 1451

Tel.: 43520

OPERA CONSTANTINI, 2 Volumes, Basilea, 1536—1539.

OPERA ISAACI, Lyons 1515.

Puccinotti: Storia, Vols. I and II.

Regimen sanitatis Salernitanum: Jo. Chr. Aokermann, Stendal 1790.

Sarton, G.: History of Medicine, Vol. II.

Soury, J.: Système Nerveux Central, Tome I

Sudhoff: Die medizinischen Schriften welche Bischoff Bruno von Hildesheim 1161 in seiner Bibliothek besass, und die Bedeutung des Konstantin von Afrika in 12. Jahrhundert. Arch. f. d. Geschichte der Medizin IX, 348, 1916.

Ibidem: XXIV, 263—8, 1931 (Ephodla).

Ibidem: XXIII, 293—298, 1930.

Ibidem: XXVII, 1934.

Meyer-Steinegg und Sudhoff: Geschichte der Medizin in Ueberblick, Jena 1928.

Steinschneider, M.: Constantinus Africanus und seine arabischen Quellen. Virchow's Archiv. XXXVII, p. 951, 1866.

Donnolo. Pharmakologische Fragmente aus dem X. Jahrhundert, nebst Beiträgen Zur Literatur Salernitaner, hauptsächlich nach handschriften hebräischen Quellen. Part 3. Constantinus Africanus. *Ibidem*, XXXIX, p. 333, 1867.

iyodopepton kâzım

Tababette şüphesiz iyod emlâhı kadar sahai tatbikatı geniş olan bir dava yoktur. Bu müessir ilâcın en kolay alınanı, en güzel tesir edeni iyodopeptondur, on yedi seneyi müteceviz bir hayati maziye malik İyodopepton Kâzım da yegâne payidar olan ve hekimlerimizin itimadını kazanan müstahzarmızdır. Çünkü ciddi bir sayın mahsulüdür. Bu ilâc damar sertliğine, rumatizmaya kalbe karşı kullanılır.

SIROP HEMOGLOBIN TEGE
FAZLA KAN ZAYI ETME HALLERİNDE,
KANSIZLIKLARDA, GENEL ZAFİYETTE,
HALSİZLİK, TAKATSİZLİKDE KULLANILIR.
REÇETESİZ SATILIR.

KINAMALT FOSFATE

Fosfathı ve kınakınalı bira hülâsası.

Yapıldığı yer: Münir Şahin tıbbî müstahzarlar laboratuvarı
İstanbul — Karaköy

Tesiri kati rakipsiz sinir ilâcı

Nevrasteni, devamlı uykusuzluk, ruhî teheyüç, âsabî rahatsızlıklar, sar'a, âsabî çarpıntılar, iç sıkıntısı, baş ağrıları ve bayılmalarındaki tesiri mütehasşıs hekimler tarafından tecrübe ve takdir edilmiştir.

Büyüklere günde 3 - 4 tath kaşığı
Küçükler » 1 - 2 » »

Ziya Boyer Eczanesi — Tünel yanı — Karaköy

Yıl XXIX — No. 12 - Aralık 1947

İSTANBUL SERİRİYATI

Sahibi : Dr. Mazhar Osman Uzman

AYLIK TIB
MECMUASI

Adres : İstanbul, Babıali caddesi 23

Harbin sinirlere tesiri

(1945 de Şişli Halkevinde verilen konferans)

M. O. Uzman

Altı senedir harp içinde yaşayan dünyada çok şükür bu trajediye karışmadığımız için mes'uduz. Öyle olduğu halde harbin yarattığı fevkalâdeliklerden bizim de ne kadar müteessir olduğumuzu söylemeye ve bunu delillerle göstermeğe lüzum yok sanırım. Etrafımızı alan yangından bir kıvılcımın sıçraması korkusu ile ne helecanlar geçirdik ve geçirmekteyiz. Daima sinirler gergin... Ruhumuzun sükûnunu her küçük hadise bozmağa kâfi... Bir kaç terübe topunun bile sinirleri heyacana getirdiğine ne kadar şahit olduk. Böyle bir esintinin sarstığı sinirlielerin aylarca muayenehanelerimize taşındığını, sinirlerini düzeltinceye kadar çektikleri ıstırapları gördük. Düşmanın en büyük orduları birkaç günde silip süptürdüğü günlerde yalnız kalbinin ve imanının kuvvetine dayanarak soğukta, sıcakta ellerinde silâhı köprü başlarını bekleyen köylü kadınların, henüz bıyıkları terlemiş delikanlıların ruhi sükûnlarına hayran kaldığım günleri hatırlıyorum. O sıralarda konferans vermek için Elâzığlarda, Samsunlarda, Kütahyalarda, Çanakkalelerde hem vatan sevgisile, hem de ruhi ettüdlerimi yaptığım vakit dolaştığım günlerde ne güzel, cana yakın sahnelere yakın yaşadım. Balkan harbinde tam bir sene harbin en ateşli yerlerinde Lüleburgazlarda, Çatalcalarda, Edirne

istirdatlarında Türk ruhunu yakından takip ve tetkik ettim. Kolera faciasının ilkinden sonuna kadar felâketlerine karıştım. Ozaman beceriksizce bir hezimete uğratılan Türk ordusunun mühezzim sayıldığı zamanda bile büyüklüğe yakından şahit oldum. Türk askerlerinin vatanseverliğine, kanaatkârlığına, tahammüllüğüne, dindarlığına imanım bin kat arttı. O mütevazi, gösteriş sevmeyen, alicenap, eidden kahraman Türk çocuklarının kibarlığına, yüksek ruhlarına hayran kalmıştım. Umumi harpte koca imparatorluğun sinir mütehasşısı olduğum için ordunun ruhunu dört sene yakından okumuşum. Onun için İstiklâl harbine girdiğimiz vakit belki samimane bu bir avuç adamın çılgınlığı nedir, yenilmiş, vatanımızı düşman istilâ etmiş, silâhsız birkaç kişinin bu isyandan ne kazanabileceğini ümid ediyorsunuz diyen işgal ordusu hekimlerine, sinir mütehasşılarına verdiğim cevap şu idi : Biz vatan vazifesi yapıyoruz, hepinize karşı duracak kadar ne askerimiz, ve silâhımız, ne kuvvetimiz var. Kazanmak için çalışıyoruz ; kazanmasak bile haksız Avrupaya, vicdansız politikacılara namuslu bir milletin vatanını ve istiklâlini kurtarmak için nasıl intibar ettiğini göstereceğiz ve Tarihe emsalsiz bir kahraman destanı hediye edeceğiz, tarih de Avrupanın yüzüne tükürecek demişdim. Öyle oldu. Düşmanları denize dökülen bu yüksek terbiyeli zatlardan mektuplar, kartlar yağıyordu. Ordumuzun yarattığı harikalara hayranlıklarını bildiriyorlar, batta gönüllü olarak

Türk kahramanları arasında bu kadar mukad-
des mefkûre ile harbe iştirak edemediklerine
teessüf ediyorlardı. Bu muharebede de dünya-
yı yıldırان kuvvet Türk sınırlarında duruyor-
du. Bu milletin büyük ruhunun neler yapabi-
leceği unutulmamıştı. Çanakkale bölgesinin bir
köprü başında nöbet bekleyen otuzbeşlik bir
köylü kadına, elinde silâhı düşman bekliyen bir
Türk anasına ne bekliyorsun dedim, paraşütle
gökten inecek düşmanı, daha havada iken avlı-
yacagım... Silâhım var, kurşunum hatta bombam
var.. Onlar olmasa bile elim, dişlerim ne güne
duruyor. Toprağımı pis ayaklarile kirletenin
gırtlığını dişlerimle parçalarım dedi. Bunu o
kadar sakın, gurursuz, gösterişsiz söylüyordu-
ki... Bunları yakından gören ve bilen sinir
hekimi Türk ordusunda harbin sınırlar üzerin-
de tesirinin büyük hastahklar doğuracağına
inanmamakta haklı idi. Geçen büyük harpdede
yakından tetkik ettim. Müttefik ordularımızın
sinirliilerini memleketlerinde gördüm, kongrele-
rine iştirak ettim. O hususta bizim hastalarım-
ız, malûllerimiz hiç denilecek derecede azdı.
Binaenaleyh harbin ordumuzda yaptığı sinir
hastahklarından bahse lüzum görmüyorum.

Harp şüphesiz yenen ve yenilen her mem-
lekete felâketdir. Harpden kaçınmak, silâha
meobur olmadıkça sarılmamak iş başındakiler-
den beklenen dirayet, hakiki vatanverlik ve
insanlık muhabbetidir. Kudurmuş ve haksız
bir düşmanın saldırma ihtimaline karşı hazır
ve müteyakız bulunmak, nihayet toprağına ve
şerefine musallat olunca bilâ tereddüd onunla
çarpışmak da yüksek insanlığın icabındandır.
Dünyada her mahlûk fânidir, lâkin ferdin ol-
sun milletin olsun şeref ve haysiyeti hayatın-
dan üstündür. Bunu takdir eden milletlere her-
kes hürmet eder, Tarih de...

Harp milyonlarca gencin herbiri yirmi se-
nede bir itina ile yetişmiş delikanlıların hayatına
mal olan bir dahiyedir. Arkalarından ağlıyan

analar babalar, dul kadınlar, yetim çocuklar
bıaktıkları gibi onlar bir toprağın en gürbüz,
en iyi nesil yetiştirecek kıymetli kapitalleridir.
Harpte şehirler yıkılır, servetler gider, mede-
niyet eserleri harap olur, bunlar büyük ziyan-
dır; lâkin ölen insanların değeri mal ile, para
ile ölçülürmü? İnsan hayatına kıymet vermi-
yenleri, benliği kabarak harp edenleri ister-
se en büyük harp kahramanı olsun insanlık
hiçbir vakit teboil etmez.

Harpede evler yıkılır, şehirler harap olur,
medeniyetler söner, servetler sifra iner, mil-
yonlarca insan ölür, bu harbde olduğu gibi ka-
dınlar çocuklar öldürülür. Bu vahşeti tanklar,
tayareler, zırhlılar yapar. Ölüler, yaralılar
sahneyi doldurur. Sade bu kadarmı? Açlık,
gıdasızlık, bakımsızlık ve hastalık sefaleti ya-
yar, harp biter, lâkin harbin yarattığı bekle-
nilen beklenilmeyen felâketler senelerce devam
eder. İnsanları toptan bir dakikada öldürecek
silâhlar icad edilirken insanlığın en büyük
dostluğu hekimlik de felâketleri önleyecek çar-
reler arar, bulur. Eskiden harp silâhlarından
kat kat ziyade sari hastahklar orduyu ve
memleketi bitirirdi. Tisalya harbinde sıtma,
barsak tifosu ve dizanteriden ordumuz ne ha-
le gelmişti. Balkan harbindeki Kolera ve Di-
zanteri faciasını hepimiz hatırlarız. Birinci bü-
yük harbde bu hastahklardan korkmuyorduk,
onlara karşı silâhımız vardı. Ozaman bit hum-
ması, mütarekeye doğru İspanyol nezlesi ve
uyku hastahğı dediğimiz beyin iltihapları dün
yayı kasıp kavurdu. Her zamanda Verem bu
felâketlere yardım ediyordu. Hekimlik bu mü-
cadelelerden galip çıktı. Bir çoğunun varlığını
bir tarih gibi dinliyoruz, bir takımı ilede da-
ha iyi çarpışıyoruz.

Lâkin felâketler arasında en son hatı-
rımıza gelen sinir ve ruh hastahklarıdır. Hal-
buki geçen harbde de, bunda da öğrendik ki
harbi silâhlardan ziyade sinirler yapar. Sinir

Hadiselerin tabii seyrinde annelik tecrübesini
tadamayacak olan kadınlar ümitsizliğe kapılma-
malıdır... Tabii halde elde edilemeyecek bir
hayatı, Progesteron tedbirli kullanılmak suretile
doğmamış çocuklara kat'iyetle temin eder.

PRANONE un

sıhhatli ve normal bir gebeliği tehlikeye koyan
Corpus Luteum (Sarı cisim) kifayetsizliğinde
vuku bulabilen kendiliğinden düşük tehdidi
veya âdet edinilmiş düşük hallerinde süratle
tatbik edilişi Fetus (cenin)in anneye dönüşünü
temin eder.

Pranone (progesteron) 1 c.c.lik ampullerde 5 ve
10 mg. bulunur.

3 ve 6 ampullük kutular şeklindedir.

Schering CORPORATION

BLOOMFIELD - NEW JERSEY, U.S.A.

TÜRKİYE GENEL DEPOZİTERİ

ŞARK TİCARET KOLLEKTİF Şti.

MERKEZ HAN, 8-14

GALATA - İSTANBUL

U. S. A.

MUSTAHZARLARI

1. a) PROFOLIOL-B (Alpha Estradiol Benzoate) ampulleri, 1 mg. (10,000 I. B. U.) 5 mg. (50,000 I. B. U.) Meunorhea, ve yumurtalık kifayetsizlikleri.
b) PROFOLIOL-DH (kristal halinde Alpha Estradiol) 0,5 mg. lik tabletler - Meunorhea ve yumurtalık kifayetsizlikleri.
2. ESTINYL (Ethinyl - estradiol) 0,05 mg. lik tabletleri havi şişeler - Aybaşı devreleri rahatsızlıkları.
3. PRANONE (Anhydrohydroxy - progesterone) 5 ve 10 mg. lik tabletler, keza saf progesterone'ın yağdaki solution'u halinde 5 ve 10 mg. lik ampuller. Dysmennorhea, menometrorrhagia (kanama halleri), âdet edinilmiş düşüklükler.
4. a) ORETON (Testosterone propionate) 10 ve 25 mg. lik ampuller.
b) ORETON-M (Methyl testosterone) 10 mg. lik tabletler - Erkeklik hormonu kifayetsizliği ve rahatsızlıkları, prostatizm.
5. CORTATE (Acétate de désoxycorticosterone) 5 mg. lik ampuller - Addison hastalığı, Miastenia Gravis, cerrahi şok, adrenal korteks rahatsızlıklarında.
6. NEO-IOPAX (N-methyl-3), (diiodo-chelidamate) 20 cc. lik ampuller - Pyelography'de.
7. PRIODAX (Beta (4 hydroxy - 3,5 diode phenyl - alpha-phenyl-propionik asit) 5 tabletlik zarflar - Cholecystographi'de.
8. ORONOL-B OLEOSUM (Aurothioglucose) Adale arası zerkleri için 5 cc. lik ampuller - Artrit romatizması ve tüberküloz.
9. VANTYL (Phenylchinolein karbonik asit) damara ve adale arası zerkleri için 5 ve 10 cc. lik ampuller.
10. NEO-VANTYL (Phenylchinolein karbonik asit müştakı) Romatizma, nevrit ve artrit.
11. TETRAMEL (Hexamethylén tetramin) 5 cc. lik ampuller - sistid, pyelit, idrar yolları bozuklukları, coli basili, mesane enfeksiyonları.
12. TETRAMELIN (Hexamethilen tetramin - sodium salicylat ve cafein sodium salicylat) 5 cc. lik ampuller, sistid, pyelit ve idrar yolları bozuklukları, coli basili, mesane enfeksiyonları.
13. SULAMYD (P-amynobenzène - sulphonilacétylimide) 0,5 gr. lik tabletler - aşağı idrar kanalları taharruşiyeti, idrar yolları enfeksiyonları, sistid ve pyelocystitis.
14. SARAKA (70 % Bassorin ve 6.5 % cortex Frangula) 85 ve 283 gramlık kutular (100 ve 275 gr.) Âdet edinilmiş kabızlıklar.
15. GANOL (0.27 gr. Pyramidon ve 0.114 gr. acide diethyl - barbiturique) 0.4 gr. lik tabletler - Baş ağrısı, diş ağrısı, nevralji, her cins ağrılarda, ameliyatlardan evvelki ağrılarda.

pek olan ergeç kazanır. İki harbde de ruh hekimliğine büyük bir kıymet verilmiştir. Harbdekilerede, dışındakilerede ruh hekimlerinin vereceği öğüt, herkesi ruhunun sağlamlığı nisbetinde işi ayırmak, siniri bozulanları hemen düzeltmek harbin kazanılmasına büyük yardımcıdır. Bugüne kadar vücudun yapılışına iş azanın sağlamlığına bakılırdı. Bugün ruh herşeyden evvel göz önünde tutuluyor. Bir ferdi sulh zamanında bile uzun ruh ve sinir muayenelerinden geçirerek kabiliyetini tayin ediyorlar. Sinirleri bozuk bir adamı orduya zorla sokmakla ordu kuvvetlenmez, bilâkis zayıflar. Onun bozuk ruhu başkalarını felce uğratar, en müthiş sari hastalık kadar tesirini gösterir, orduda bozgunluğa sebep olur. Herkesten kudretinin yeteceği hizmeti beklemek doğrusudur. Hatta harbe pek sağlam ruhla girende bile gayri tabii his edilince onu hemen takdir etmek, düzeltmeye çalışmak icab eder.

Harbde, harp haricinde sinirlere pek çok felâket arız olur. Birisi doğrudan doğruya harp silâhlarının kafada ve sinirlerde yaptığı tahribat... Kafaya kurşun isabet eder, bundan çeşit çeşit felçler, sar'alar, delilikler, bunaklıklar muvakkat ve ebedi sakatlıklar ve illetler kalır. En büyük eseride korku ve heyecandır. O müthiş silâhların patlayışı, gürültüsü, en sevdiği silâh arkadaşlarının ölüm ve yaralanması, yaralıların iniltisi en sağlam sinirleri sarsar. Öyle olduğu halde harbin kızgınlığı arasında sinir gerginliği arızasız geçer. Açlık, yorgunluk, kerginlik hepsini asker metanetle karşılar. Artık beşer kuvveti daha fazlasına dayanamaz, bitkin bir hale helir, ozaman muharip kıt'a arkaya çekilir... Silâh seslerinden, kurkudan uzak dinlenir. İşte ozaman harp nevrozları dediğimiz sinir hastalıkları meydana çıkar. Geçirdiği müthiş heyecanların birşey yapamadığı sinirleri düşünce gevşetir. Ozaman

isterinin harp nevrozlarının çeşitleri meydana çıkar. Koluna bacağına felç gelenler, kambur yürüyenler, gözlerinde birşey olmadığı halde görmiyenler, titrekler, bayılanlar çağılır. Bereket versin bunlar iyi olan şeylerdir.

Muharebe meydanındaki askerin ilk günlerde geçirdiği korkulu gerginlik yavaş yavaş azalır, evinden mektup beklemek, çocuklarının ne olduğunu düşünmek kaygısı gittikçe kayıtsızlığa doğru gider, kayıtsızlığı günden güne sünepeler. Artık yeknesak bir vazife gibi, talim yapar gibi tıraşını yapar, yahut şöylece yıkanır. Hele sigara... Kederini, muhabbetini, varlığını ona bağlar, içer içer... Harp askeri sarsar, lâkin duruş büsbütün tahammül fersadır. Onun için harpte cesaretlerini tenbih edecek, teşci edecek kahramanlıklar, misaller nasıl lâzımsa harp harici zamanlarda da askeri neş'elendirecek oyunlar, eylemeler, idmanlar tertib etmek en iyi ruh tedavisidir. Onun için orduların arkası sıra meşhur orkestralar, şarkıcılar, tiyatrocular, sinema yıldızları medeni orduların arkasında dolaşır. Bir güzel artist şubluğu ile askerin durgunluğunu, kasavetlerini dağıttı. Onlara neş'e getirdi, nikbinlik yarattı... Ruhlarına kuvvet verdi. Topluluk, birbiri ile oynamak, grup halinde yaşamak, eylenmek, dövüşmek, ölmek, kendisi tehlikede iken arkasının yardımına koşmak, işte harbin güzel psikolojisi... İşte bu güzel havadarki askerlik için hazırlanmış, güzel ve konforlu memleketlerinde mes'ut yaşamaya alışmış millet çocuklarını Vatan vazife başına çağırınca futbol maçına gider gibi seve oynaya sürüklemiş, sağlık durumu ordumu orduya karışma müsait olmaları meydan etmiştir. Onlarda vatan içinde ordu arkasında vatandaşlarının başarısına yardım etmekle aşağı görülme hissinden kurtulmağa çalışmışlardı. Vatan için, şeref için yapılacak fedakârlığın dünya zevklerinin hepsinin üstünde oldu.

ğunu rubunda duyan milletler işte böyle harikalar yaratmıştı. Ölenler ebedî şeref hatıralarıyla arkadaşlarının yurtdaşlarının ve aile tarihinin rubunda yaşar, bir gencinde hayatında unutamayacağı en güzel güller arkadaşlarıyla beraber düşman karşısında geçirdiği günlerdir, duyduğu en büyük zevk şeref kazanmak, vatanı kurtarmak için yaptığı lahrımanlıklardır.

Harbin en fena günleri şüphesiz esaretdir. Esir olmak, memleketinden aylarca, senelerce haber alamamak, yenilmek ve bir kamp içinde kapalı meğbul bir akibeti beklemek, bir hapis hayatı yaşamak, vatanın ne olacağını, çoluğunun çocuğunun ne olduğunu kurmak, ruha en kötü tesir eden bir haldir. Harbde en çok sinirleri bozulanları da bunlar arasında görüyoruz. Son harblerde her iki tarafın hurizane birbiri ile uğraşması insanlık kaidelerini ihmal ettiği, kendi muharib askerlerine gıda temini ön saf-ta olduğu için elindeki esirlere az gıda veriş-i düşünülürse esaret hayatının fecasati meydana çıkar. Gıdasızlıktan ileri gelen Carence dediğimiz öndü alınmaz zaafılar, Pellegra dediğimiz ciltde çalıklık, amel ve delilik tarzında görülen avitöminöz, eroin ve esrara alışma ve bu yüzden iyileşmesi güç delilikler, erken bunamalar, sonra trahuma göz hastalıkları ve verem, yine cinsi delâletlere mecbur eden kadın yoksulluğu, Belseğukluğu ve firengiler... Biz bunların çeşitlerini geçen harbde Rusyaya, Mısıra, Hindistana götürülen esirlerimiz arasında nekadar çok gördük...

Acaba muharib olmaları harp tesir etmezmi? Şüphesiz ki evet... Sevdiği evladını harbe göndermek, ondan ne türlü haber geleceğini gergin sinirlerle beklemek, memleketin ne olacağını, düşman istilasına uğrarsa maruz kalacakları felâketleri düşünmek, nihayet günden güne artan hayat güçlüğü ile karşılaşmak, gittikçe kısılan yoksullaşan yiyeceğe katlanmak elbet sinirlere çok fena tesir eder.

Hele bu son harbde şehirlerin sık sık bombardımanı, sığınaklarda gece geçiriş, yıkılan evler, çıkan yangınlar sivil halkıda muharibler kadar sarstırıcıdır. Öyle olmakla beraber en çok hücumu uğrayan Londrada bile siviller arasındaki sinirlilerin miktarı orduya nisbetle % 20 değilmiş. Buda ne olursa olsun sivillerin harp müsibetlerini asker kadar çekmediğini gösteriyor. Askerler arasında akıl kurbanları en az hava kuvvetlerinde oluyormuş. Onların ölümlerine neticelenenleri bile kısa bir çarpışmada, adeta bir maçtan farklı değil... Denizciler arasında da çok oluyor, lakin kara ordularında delilik ve sinir hastalıkları hepsinden çokmuş...

Harbde şehir hayatlarında mühim ruhi değişiklikler oluyor. Şehirlerde bir takımının namus ve şerefi hiç sarılmıyor, ne açlık, ne hastalık ne yoksulluk onları doğru yolda yürümeden ayıramıyor. İnsanların bu yolda yürütmesi pek tabiidir diyerek alıştıkları doğru yoldan ayrılmıyorlar. Hatta her fırsatta kendisinden yoksuluna nakdile bedenile yardıma koşuyorlar. Çıplak kalıyorlar, neleri varsa orduya, tayyareye Kızılaya hibe ediyorlar, daha fazla veremedikleri için üzülüyorlar, yamalı elbise ile geziyorlar, geçen harbde de bilirim, vesika ekmeği ile iki cevizle aylarca değil senelerce yaşamış balâ rütbeli adamlar vardı, şimdi de simit çayla gütünü geçiren ve istese pek zengin olacak fırsatlar içinde yaşayan büyük memurlar mütefekkirler vardır. Bunlar işte bu asrın evliyasıdır. Hakiki büyük adamlarıdır. Onlar böyle yaşayı tabii bulurlar, başka türlü yapamazlar, insanlık böyle faziletlerle öğündür. Yoksa öteki kısmını hayatı insanlığın yüzünü kızartır.

Muharebe ve mütareke zamanlarında insanların bir çoğuna oburluk gelir, yiyecek azaldıkça şeker vesaire pahalılaştıkça lokantaların, pastacı dükkanlarının çoğaldığını içlerinin tıklım tıklım dolduğunu görürsünüz. Kendi nefsi

herşeyden üstündür; biraz az yesemde açlara yardım etsem böylelerinin hatırına gelmez, hatıta yardım sevenler de azalır. Herkes kilerlerini doldurur, çürütür, farelere zivafet çeker, lakin en yakınlarına bile acımaz olur.

Hele giyim... Herkesin ağzında «Allahım nerde buluyorlar? Her kadının sırtında astırgan manto, ellerde bileklerde mücevherler, hergün yeni yeni açılan ve bir çifti bir barmeli maaşla alınabilen iskarpinlerin meşeri ayakkabıcı dükkanları, vallahi bedava denilerek kapışılan arşını otuz kırk liraya paçavralar... Anadoludan gelen ve getirdikleri torba ile bankonotları barlarda ve sefahet yerlerinde yiyen ve geriye masum karısına belseğukluğu ve firengi getiren harp zenginleri... Nihayet sefahatin cazibesine kapılarak yıkılan namuslar, gündün güne alçalan haysiyetler, haydan gelip huya giden servetler... Kolay kolay hiç için katiller... Tabii zamanlarda müşterisizlikten kıvranan sinamaların tiyatroların adedi çoğaldıkça müşterileri kâfi gelmiyor. Bir bilet almak için günlerce sıra bekleniyor. O bile karaborsada...

Sefahatin bir çeşitide Tekel elinde... İçki istihlakı artıyormuş, bira, rakı yetişmiyormuş. Yirmibeş senedir en büyük kolaylıklarla güç belâ okuyup yazma öğretmiye çalışan pek gayretli Eğitim Vekâletimiz, vatanın en fedakâr, en faziletli hocaları inhisarlarımızın muvaffakiyetini görüyor musunuz, köylere varıncaaya kadar metanı sürüyor, müşterilerini çoğaltıyo.

Geçen harpde içki yasak edilmişti, harbden sonra Amerika başta olmak üzere birçok devletler içkiyi bütütlün yasak etmişti. Hükümetler bunu beceremedi. Daha müthiş bir iptilâ ile karşılaştı; evvelâ kokain, sonra eroin... Harblerden çıkan insanların bir çoğu sefahate doymuyor, cinsi delâletlerin çeşitleri, şarap, rakı kâfi gelmiyor. Daha başka zehirler arıyor, yapıyor. Kimbilir daha ne münasebetsizliklerle karşılaşacağız.

İçki, hırsızlık, ırsızlık... Her memleketin şikâyet ettiği harp sonu felâketleri... Biz harbi hamdolsun görmedik, top sesi iğitmedik. Harbin bu gibi arızalarından cemiyetimizi korumalıyız, bunu yapmasak bize yazık olur.

Dünyada sinir hastalıkları artıyor, delilik artıyor. Zaten bu harblerde delilik değilmi?

Son gelen Amerika ruh tababeti kitaplarında okunduğuna göre Amerika akıl hastanelerinde yediyüzbin kişi varmış. Bunlar kapatılmak zaruratinde kalanlar... Beş milyon da evlerde barınan kayda geçmişler var. Yarım akıllıları da altı milyon gösteriyorlar. Bu gidikle dünya bunların elinde kalacak. Almanya son istatistikleride buna yakındır. Halbuki tahsilim zamanında üçde biri idi. Hükümetler bunları beslemek için bütçelerinden nekadar ayırmağa mecbur olduklarını hesap ediniz. Ama diyeceksinizki son yaptıkları delilikler için bundan azını sarfettiler, onun takdirini de size bırakıyorum. Lakin daima nikbin olalım, bedbinlikten zarar görülür. Elbet nurlu günler gelecektir.

POLYBROM

[Effervescent Şinasi]

Bizde Adli Tıp

8

Bu münakaşaları adım adım takibeden doktor arkadaşlarımız, birçok adliye mütesibleri pek haklı olduğumuzu ve bizle hemfikir olduklarını tekrar ediyorlar ve bize karşı hücumları çirkin buluyorlardı. Biz söyleyeceklerimizden bir kısmını söyledik. Bu kadarını iddiamızın doğruluğunu ispat için kâfi gördük. Adli tıp enstitüsü meşrutiyetin ilk günlerinde bu memlekette kurulmuş, kırk senedir bir adım ileri gitmemiş, hattâ gerilemiştir demiştik. Ekspertisin en yüksek derecesi sayılan bu müessesenin şimdiki teşkilâtı ile ekspertisin en yüksek şöyle olsun! İyice bir eksper bile sayılamayacağını iddia ve ispat ettik. Lâkin bu gün karilerimize bu münakaşanın güzel bir netice ile bittiğini bildirmekten memnuniyet duymaktadı. Adli tıp müessesesinin başına Gülhane Tatbikat Mektebinin akıl ve sinir profesörü emekli general doktor Nazım Şakir getirilmiştir. Memleketimizin bu güzide mütebassısine şubemize ettiği büyük hizmetleri bilmeyen yoktur. Nazım Şakir talebeliğinden beri ateşin zekâsile, hatün azim ve iradesile, organizasyon kabiliyeti ile, yeniliğe aşkile teferrüd etmiş bir üstadddir. Gülhane seririyatında yetişen Nazımın talebeleri memleketin her yerinde bu şubenin ehliyetli bir misyoneri olmuş, hekimliğimizin, sinir hekimliğinin yüzünü güldürmüştür. Nazım bugüne kadar çok iş gördü, daha çok iş göreceğinden eminiz. Adli tıp müessesesinin bu halde yaşayamayacağından herkesten ziyade emin olan odur. Hiç şüphesiz Nazım adli tıp evini esaslı surette islah edecek ve enstitü haline koyacaktır. Adli tıp müessesesine hekimlerde de, adliyede de, halkta da itimat uyandıracaktır. Bu bahis burada bitiyor, Allah muvaffak etsin deriz...

İngilterede Müstemlekelerin sağlığı

Müstemlekeler halkının sağlık standardını yükseltmek davası her çeşitten 60 müstemlekede, bir çok ırk ve renkteki insanların günlük meşgalesini teşkil etmiştir. Dünya müstemlekelerinin çoğu sıcak mıntakada olduğu için, senelerdenberi eari hastalıklara tutulurlar. Fakirlik ve cahillik, verem, malarya, uyku hastalığı, miskinlik gibi hastalıklara yerlilerin vücudunu çok müsait bir hale sokar.

Bu gibi sağlık işleriyle uğraşan müesseselerin başında Müstemlekeler Bakanlığı bulunmaktadır. Burada tıbbi müşavirler, tıbbi istişare Komitesi, gıda ve zührevi hastalıklar komiteleri durmadan çalışmakta; sıcak memleketlere mahallî hastalıkların tetkiki için Londrada, Edinburgh'ta, Liverpool'da (sıcak mıntakalar tıp fakülteleri) vardır.

Müstemlekeler Bakanlığına göre uzun devreli koruma tedbirleriyle kısa devreli iyi etme işleri arasında bir muvazene kurulacak; bu hususta, temiz sular için mühendisler, yerli gıdayı tasfiye için, ziraat, gıda, veterinerlik, ormanlık mütebassısları ve öğretmenler kullanacaktır. Bu çalışmalarda muvaffak olmak için İngiliz mütebassıslar hey'etinin bilgisiyle müstemleke yerlilerinin işbirliği yapması lazımdır.

İngiliz müstemlekelerinde bir çok sağlık okulları açılmıştır. Buralarda hakkile okuyan öğrenciler İngilteredeki sağlık ve tıp üniversitelerine geldikleri zaman iyi bir başarı temin ediyorlar; memleketlerine dönünce, okullarda faydalı bir şekilde öğretmenlik yapıyorlar. İlk müstemleke tıbbiye okulu 1870 de Sellon'da açılmıştır. Bundan sonra Fiji, Sngapor, Hongkong, Doğu ve Batı Afrikada diğer okullar kurulmuştur. Şimdi Batı Hind adalarında bir tıp fakültesi açılması düşünülmektedir.

Müstemlekelerde hastabakıcı, küçük sıhhiye memuru ve ebeler de yetiştirilmekte, bun-

Spastik ağrılara karşı
Tablet

Dr. İsmet Bayraktar

KİMYAGER
Dr. İbrahim Cem Kimya Evi
İSTANBUL

KATIYEN
AGRISIZ
CILT ALTI
ZERKLERİ

ACETYLLARSAN

FRENGİ
TEDAVİSİNİN
MUHTELİF
ŞEKİLLERİNİN
EMRETTİKLERİ
BÜTÜN ŞARTLARI
KENDİSİNDE
BİRLEŞTİRMIŞTİR

HÜCUM TEDAVİSİ
TAHAFFUZ TEDAVİSİ
TECRÜBE TEDAVİSİ
İRSİ FRENGİ

SOCIÉTÉ PARISIENNE D'EXPANSION CHIMIQUE
—Specia—
MARQUES POULENÉ Freres & "USINES du RHONE"
21, Rue Jean-Goujon, PARIS-8^e

Türkiye Mümessili : PEDRELLİ ŞİRKETİ

P. K. 1352

lar ufak teşhis ve tedavilere teşvik edilmektedir. Bunlara, tıbbî nezaret altında, dispanser ve kulübe hastahanelerinde vazife verilmektedir.

(Topluluk hastabakıcıları) denen sağlık memurları bilhassa köylerde halk arasında çalışmakta: doğum, ölüm ve hastalıklar hakkında istatistikler tutmaktadır.

Her köyde herhalde bir ebenin bulunması lâzım olmaktadır. Bu ihtiyaç bilhassa Afrikada fazladır.

Müstemlekeler, Hükümet sağlık teşkilâtından başka bir çok misyonerler de sıhhi yardımlarda bulunmaktadır.

Sıcak mıntakaların en korkunç hastalıkları, miskinlik ve uyku hastalıklarıdır. İnsanda uyku hastalığını yapan tsetse sineği Afrikanın dörtte birine yayılmıştır.

Tsetse'nin bulunduğu yerde hayvan yaşamaz. Yerlilerin bunlara karşı buldukları çare hastayı kamçı ile uyandırmak ve şişmiş bezleri kesmekten ibarettir.

İngiliz askerî doktoru David Bruce, (Nagana) denilen sığır hastalığının sebebini ve bunun uyku hastalığı ile aynı şey olduğunu keşfetti. Bundan sonra Swynnerton sineklerin istila ettiği araziyi temizleme suretile, ilk mücadeleye başladı. 1924 te 10 bin kişi 10 gün uğraştı. 1926 da Tsetse sineği eski kuvvetinin onda birine düşürüldü. 1933 te 20 bin Afrikanın çalışmasıyla başarı ilerledi. 1938 de, sinekler yüzünden boş kalan 39 bin kilometre kare arazi kurtarıldı ve ekildi.

Nigeria'da, aynı şekilde çalışma ile, derin bir toprak koridoru kurtarıldı. Burada güzel kuyular kazdırıldı, hayvanlar yetiştirildi, köylüye şeker sanayii öğretili.

Bugün uyku hastalığının tedavi şekli de bulunmuştur. Bu suretle, 1941 de Şimalî Nigeria'da tedavi edilen 11 hastadan yalnız biri ölmüştür.

Sıcak mıntakalar hastalıklarından biri de miskinliktir. Evvelce çaresiz sanılan bu hastalık, ilkin anlaşılırsa bugün tedavi edilmektedir. Fakat muayyen bir tedavi usulü yoktur. Miskinlik (cüzam) Afrikada müstevli bir haldedir. Fakat yerlileri ikna suretile hastalarını tecride alıştırılmıştır.

Afrika müstemlekelerinde 35 hükümet, 31 hususî cüzam hasta kampları yapmıştır. Cenubî Nigeria'da Owerrie'de halkın onda biri cüzamlıdır. Kamplardaki hastaların mümkün olduğu kadar tatlı bir hayat geçirmeleri temin edilmiştir.

İleri seviyedeki yerli şefler cüzam mücahdesinin kıymetini anlamışlar ve cüzamlı köylerin tesisi için toprak vermekten çekinmemişlerdir. Sıhate çok dikkat edilen bu köylerde evler cüzamlılar tarafından yapılmaktadır. Her köyün bir kliniği ve hastabakıcıları vardır. Bu hemşireler iyi olmuş cüzamlılardan seçildiği için, hastalara, istikballeri hakkında emniyet vermektedir.

Altın sahilinde cüzam çalışmaları için mühim miktarda para temin edilmiştir. Bu çalışmalar (Britanya İmparatorluğu cüzamdan kurtarma birliği) nin maharetli yardımından faydalanacaktır. Aynı zamanda propaganda, tedavi ve tesisat da buna eklenecektir. Bugün Tanganyikada, Ohazi'de cüzamlı köylerinde hastalar kendi topraklarını sürmektedir. Bunların kiliseleri, okulları, bandoları vardır. Öğretmen ve papazlar iyileşmiş cüzamlılardır. Afrika'da bir çok cüzamlı kamplarında izel teşkilâtı vardır. Açık havada yapılan sporlar cüzamın iyi olmasına çok yardım etmektedir.

Pasifik adalarında da cüzam vardır. Bunların kamplarında hastalar çalışmakta ve balık tutmaktadır. 1918—1943 de Fiji'de tedavi edilen hastalardan 700 ü iyi olduğundan serbest bırakılmıştır.

Fiji adası, 1874 de kendi arsusu ile İngiliz

müstemelesi olduğu zaman, ahalisi gittikçe azalıyordu. Fiji'nin tıbbi teşkilât açacak geliri yoktu. Halk yüz senedir verem, çiçek, kızamık ve tifodan kırılıyordu. Bunlar sandal ağacı ticaretine gelenler tarafından aşılanıyordu Buna karşı İngilizlerin ilkin karantine ve umumî aşıyı tatbik etti. Fijililer güzel açıcılık öğrendiler. Bu muntakadaki Suva tıbbiye okulu öyle iyi isim bıraktı ki 1928 de Batı Pasifikteki İngiliz müstemlekelerine kadar faydası uzadı. Şimdi ismi (Merkezi tıp okulu) na çevrilen bu müessesesi Gilbert, Ellice, İngiliz Salamon adalarına, yeni Hebrides'lere ve daha bir çok adalara yardım etmektedir. Burada yetişen doktorlar bugün kendi hastahanelerini işletmektedir.

1910 da kurulan hastabakıcı okulu 100 kadına ebelik öğretmektedir. Fiji'de çocuk bakımına 1927 de başlanmıştır. Bu işler yerli ve Avrupalı hastabakıcıların yardımile çevrilmekte ise de, asıl büyük başarıyı köylerdeki münevver yerli kadınların kurdukları komiteler temin etmektedir.

İngiliz müstemlekesi olduğu zaman nüfusu korkunç bir şekilde azalmakta olan Fiji'de 1937 de, 32 sene içinde yüzde 7 den fazla nüfus çoğalmasi görülmüştür. Bunu tamamiyle tıbbi servisin iyi çalışmasına borçluyuz. Cenup Batı Pasifik tıbbi servisi yeni Zelanda hükümetile işbirliği suretinde idare edilmekte ve müşterek bir genel müfettiş tarafından muhakemeye tabi tutulmaktadır.

Ankara Nümune Hastanesi Tıbbi toplantıları

346 — 347 döneminin dördüncü tıbbi toplantısı 28/2/347 cuma günü Dr. Feyzi Taner'in başkanlığında yapılmıştır:

1 — Dr. Zafar V. Paykoc — Akciğer kavernlerinin patoloji ve tedavisinde

mühim bir klinik şekil olan tansiyon kavernlerinden bahsetmiş ve buna ait vakalar göstermiştir. Bir kavernin Drenaj bronşunda mevcut tüberküloz lezyonlar neticesinde bu Bronş bir süpür mekanizması iktisap ederekten, ancak kavernin içine doğru hava geçirmekte, dışarıya doğru havanın geçmesine mani olmaktadır. Şebik esnasında bronş içi ve basıncı arttıkça kaverne gittikçe fazla miktarda hava girmekte ve bu suretle kavern de gittikçe şişmektedir. İşte böyle bir balon gibi şişen ve içinde müsbet tazyik bulunan kavernlere «Tansiyon kaverni» denmektedir.

Bu kavernler radyolojik olarak cidarlarının ince ve muhitlerinin çok muntazam yuvarlak olması ile tanılırlar. Fakat en iyi ve vasıftar olarak tanınmaları, pnömotoraksı müteakip, akciğer diğer kısımlarının kollabe olması mukabil kavernin açık ve bir balon gibi yuvarlak bir şekilde sebat etmesi iledir. İçlerindeki tazyik çok fazla olduğu zaman, hava girmediğinden fizik araz da vermezler. Aksirik, öksürük, akıntı gibi müstefna hallerde, bronş içi basıncı çok arttığı zaman bu kavernlere yeni bir miktar hava girebilmektedir.

Bu çeşit kavernlerin tedaviye verdikleri cevap çok enteresandır. Pnömotoraks, torakoplasti bunlarda kontrendikedir. Zira, bu kavernler bu usulle kapanmadıkları gibi, patlıyarak ampiyem gibi vahim ihtilâtlara veya medyasten üzerine tazyikle ağır deveran bozukluklarına sebebiyet verebilmektedir; veya hiç olmazsa bu şekil tedavilerinden hiç bir netice alınmamaktadır. Bugün için bu kavernlerin tedavisinde en muvafık usul, torakoplasti ile kombine edilmiş Monaldi drenajıdır. Ancak burada evvelâ bir «birinci safha» rezeksiyondan sonra Monaldi yapmak ve ondan sonra torakoplastiye devam etmek lazımdır. Çünkü evvelâ Monaldi yapılırsa bilâhare bu drenajın fistül yolu üzerinde torakoplasti ameliyatı yap-

Folikül hormonu ile tedavide

Östrojenin

TABLET 10 000 U.L.
AMPUL 20 000 U.L.
50 000 U.L.
100 000 U.L.

KİMYAGER

Dr. Ibrahim Etem Kimya Evi
İSTANBUL

Bellergal

SANDOZ

TERKİBİ:

Bellafoline, Gynergène ve
Phényléthylmalonyluree

Vagosempatik cümlelerin iştirakile müterafık umumî inhitat veya asabiyet halleri: DIMAĞI YORGUNLUK, ASABI TAHARRUŞİYET, FARTI TEESÜRİYET, MERAK, UYKUSUZLUK ve GECELERİ GELEN ZICRET HALLERİ.

NEVROZLAR ve NÖRO VEJETATİF MUVAZENESİZLİKLER.

YARIM BAŞAĞRILARI.

Hipertroidismin bütün tezahüratı: ÇARPINTI, TERLEME, HALECANI KALB, DEVERAN TEŞEVVÜŞLERİ, BULÜG ve MENOPOSA AIT CÜMLELİ ASABİYEL NEBATİYE TEŞEVVÜŞATI.

GÜNDE 4-6 DRAJE

mak lâzım gelecektir ki bunun tehlikeleri aşı-
kârdır.

Gösterilen vakalar muhtelif boy ve lokali-
zasyondaki değişik tansiyon kaverni tiplerini
göstermekte idi. Vakaların bir tanesi pnömo-
toraksın bu çeşit kavernlerde ne kadar tehli-
keli olduğunu göstermesi bakımından entere
sandır.

2 — Dr. Suzan Tuner tarafından omur ilik
uru neticesi bir tetrapleji vakası takdim edil-
miştir. Hasta 30 yaşında Ankara'lı evli bir
kadındır. Kol ve bacaklarının tutmamasından
şikâyetçi olarak 22-6-946 tarihinde Ankara
Nümune hastahanesi sinir polikliniğine mür-
caat etmiş ve servise yatırılmıştır. Müracaatın-
dan iki ay evvel her iki kol ve bacağında
hafif ağrılar başlamış, bu ağrılar gittikçe art-
mış, bunu müteakip kol ve bacaklarında aynı
zamanda uyuşukluk başlamış bundan sonra ev-
velâ sağ kol ve bacağı, sonradan sol kol ve
bacağı tutmaz olmuş bu şikâyetlerinin gittik-
çe ilerlemesi dolayısıyla müracaat etmiş. Bir
travma geçirmemiş. Öz ve soy geçmişinde
kayde değer bir şey yok, Sy. tarif etmiyor.

Hastanın muayenesinde: Vücut teşekkülâtı
tam, rengi tabii, şuuruna sahip, baş muaye-
nesinde görünüşte bir tagayyürat yok. Kaş,
göz, dudak dil hareketleri normal, duyu nor-
mal, boyun fıkralarında tazyikle hassasiyet,
boyun hareketleri ağırlı ve mahdut, pupilla
reaksiyonları ve göz refleksleri normal. Kolla-
rın muayenesinde: kollar ve parmaklar yarı
flexiyon halinde ve hareketsiz duruyor. Her
iki elde birinöl interossea adelelerinde atro-
phie var. iki kolda tonus azalmış, aktif olarak
her iki el parmak hareketlerini hiç yapamıyor.
Bilek ve dirsek flexion hareketlerini biraz ya-
pabiliyor. Duygu iki kolda da normal. Radius
ve triceps refleksleri iki kolda da alınmadı.
Gövde muayenesinde: görünüş normal, tenef-
füs hareketleri tabii. Omurga hareketleri ağırlı

lı ve tazyikle bütün omurgada hassasiyet var.
Duygu normal, her iki tarafta karın cildi ref-
leksleri alınmadı. Hasta idrarını tutamıyor
ve hissetmiyor. Adetleri normal. Bacakların
muayenesinde: Bacaklar hipertonique vaziyet-
te. Tonus iki bacakta çok artmış. Her iki ta-
rafta parmak bilek diz ve kalça mafsalı eks-
tansiyon hareketlerini biraz yapabiliyor. Sathı
ve derin duygular normal. Patella ve aschil
refleksleri iki bacakta da artmış. Babinski,
Rossolimo, Clonus müsbet. Teneffüs, devran,
hazım cihazlarında patolojik bir bulgu yok.
Laboratuvar muayenelerinde: Kanda Kahn
ve Wassermann Menfi.

Ponction lombaire: Tazyik — 12

Renk — Ksantokromik

Albumin litrede 5 gr.

Lenfosid yok

Kahn ve Wassermann menfi

2—3 cc. alındıktan sonra tükenme var.

Queckenstedt menfi

Boyun fıkralarının direkt radyografisi nor-
mal

Kanda sedimentation 6—15

Akoğer filmi normal

Casoni, Weinberg menfi

Pirquet menfi

İdrar tahlili normal

Ateş ve nabız trasesi normal.

Bu muayenelerden sonra hastaya Sous -
Occipital ponction yapılmış ve lipiodol zerke-
dilmişdir. Alınan Liquer berrak bulunmuştur.
Lenfosit hiç görülmüştür. Albumin litrede
0,90 gr. tesbit edilmiştir.

Yapılan miyelografide kontrast maddenin
2—3 ünöl cervical vertebrada stop yaptığı
görülmüştür. 2 ve 25 gün sonra tekrarlanan
kontrol radyofilerinde kesif maddenin aynı yer-
de durduğu görülmüştür. Tam stop görülmesi
üzerine omur ilik uru teşhisine karar veril-
miştir. Hastaya bu arada semptomatik olarak

analjesik ilaç, iode, arsenik verilmiş, vitamin strychnine ve fizik tedavi tatbik edilmiş ve Prof. Melchior ile yapılan konsültasyonda ameliyata karar verilmiştir. 4-10-946 da Prof. Melchior tarafından yapılan ameliyatta tesbit edilen bulgular ameliyat defterinde şu şekilde tesbit edilmiştir. (Boynun arkasında Os occipitalisin alt kısmından birinci dorsale kadar şak yapıldı, kemik aksam bertaraf edildi, dura açıldığında omur ilikte pulzasyon yoktu. Liqueur gelmiyordu, ancak atlasın laminaları bertaraf edildikten sonra liqueur geldi, pulzasyon başladı. Tümör medullah spinalisi Radical olarak ur çıkartıldı). Tümörün histolojik muayenesinde fibroblastom bünyesinde meningiom olduğu görülmüştür Ameliyatı müteakip muayyen günlerde hastanın yapılan sinir muayenesinin neticeleri şu şekildedir: 7-10-946 tarihinde sol el bileğinde daha fazla olmak üzere iki el bileğinde hafif aktif bareketler başlamış, sol kolunu yarı flexion haline serbestce getirebilir bir hal görülmüştür. 9-10-946 tarihinde solda daha fazla olmak üzere ayak parmaklarında hafif bareket başlamıştır Hasta idrar yaparken hissediyordu. 12-10-946 da ayak parmaklarındaki hareket daha fazlalaşmıştır. Ve dizlerde hafif flexion yapabiliyordu. 17-10-946 da sağ ayak parmaklarındaki hareket daha fazlalaşmıştır. 22-10-946 da ayak bileklerindeki ve parmaklarındaki hareket daha ilerlemiştir. 1-11-946 da sağ bacak ve sağ kol tam flexion yapabilir bir hale gelmiştir. Sol kol ve bacak flexion hareketleri daha serbestleşmiştir. 18-11-946 da sağ kolunu başına kadar kaldırabiliyordu. Hastadaki salâh gittikçe bu şekilde artmış, ameliyattan üç ay sonra da koltuk daynakları ile yürüyebilecek bir hale gelmiştir. Hastanın ileride deyneksiz, bastonsuz serbest yürüyeceğini hastalığın yürüdüğüne bakarak ummaktayız.

8 — Cildiye asistanı Dr. Lütfü Tat Der-

matitis gangrenosa infantum tedavisinde yeni bir yol adlı konuşmasında :

«Muhterem heyetinize nadir fakat ehemmiyetli bir deri hastalığı olan dermatitis gangrenosa infantum tedavisinde muvaffakiyetle tatbik ettiğimiz bir tedavi usulünden bahsedecem. Biz bu usulü iki vak'ada takip ettik.

Her hangi bir tedavi usulünün bir hastalığa iyi gelip gelmediği hakkında iki vak'a ile şüphesiz ki hüküm verilemez. Bizi böyle iki vak'a ile huzuruza çıkmağa sevkeden sebep hastalığın nadir oluşudur. Hocam Prof. Marchionini Ankaraya geleli - beri yaptığı 150.000 i aşan klinik ve Poliklinik muayenesinde ancak bu iki vak'aya rastlamıştır. Ben İstanbul Üniversitesi Dermatoloji kliniğinin 10 yıllık hastalıklar istatistiğini yaparken böyle bir vak'aya rastlamadığım gibi orada çalıştığım iki seneye yakın zaman zarfında da Dermatitis gangrenosa infantum görmedim. Bu iki üniversite kliniği dışındaki yayınlarda da bu hastalıklardan bahseden bir yazıya rastlamamış bulunuyoruz.

Yabancı kliniklerin bu hastalığa rastlama nisbetleri hakkında elimizde istatistikler yoksa da 1921 denberi bu hastalık hakkında yazı yazan Alman, Fransız, İtalyan, İspanyol, İngiliz, Rus, Çin, Japon ve Amerikan müelliflerinin hep ellerine geçen 2-3 vakadan bahsetmekte olduklarını ve bu kadarcık vak'a üzerinde etiolojiye ait geniş yorumlarda bulduklarını görüyoruz...

Biz de bu umumi durumu göz önüne alarak elimize geçen iki vakada aldığımız tedavi neticelerini muhterem heyetinize arzı uygun buluyoruz.

(Arkası gelecek sayıda)

Kuvvet ve iştah için
Tablet

30 ADET
FİTOFOR
TABLET

FORMÜLÜ:
Phytin... 0.25
Gly. Phos. de Chaux... 0.5
Troxalate de Fer... 0.25
Archerol... 0.25
Poudre de Rhubarbe... 0.25

KİMYAGER
Dr. İbrahim Etem Kimya Evi
İSTANBUL

KİMYAGER
Dr. İbrahim Etem Kimya Evi
İSTANBUL

ECZACI NİZAMETTİN MİREL İstanbul Ankara Caddesi

İkdam Yurdu No 40

Süleyman İhsan Duydal

Bu ay pek kıymetli ve pek sevdiğimiz Süleyman İhsanı kaybettik. Görünüşte pek sıhhati yerinde idi, huzur ile bulunduğu muhitlere neş'e veren, aynı zamanda çalışkanlığı ile vazifeşinahlığı ile hepimize örnek olan melek haslet, insanlık nümunesi, tenkit edilecek bir noktası olmayan bu arkadaşın bir iki saat içinde ani bir nezfi dimağla hayata gözlerini kapayıp bizim gibi onu çok seven bir çok dostları ağlattı, ağlatıyor. Bin çeşit ibtiraslarla, entrikalarla dolu bu dünyada, hele şu zamanda İhsan Süleyman gibi nadir varlıklar «insanlar arasında böyle mübarekleri de var, insanlık büsbütün tereddüt etmemiş» dedirtir, insanliyet namına ümit ve teselli duyar. O ne iyi insandı... Ne kibar ne centilmen bir adamdı. Ondan kimse kırılmamıştı, kimse onda kabalık görmemişti. Mutedil mizacliydi, irade-

Dr. İhsan Duydal

sine hâkim olamayacağı hayat hâdiselerinde bile onun itidaline sükûnetine hayran olmak kabil değildi... Refah hâdisesinde arslan gibi biraderini kaybetmişti. Denizlerde boğulan kardeşinin matemi onu da teessürden boğuyordu. Bu dilhun faciada cidden şayanı hürmet bir sessizlikle teessürünü belli etmeyişi ne nazardı! Zaten kibar doğmuştu, Ayazmada Basmacızade ailesinin bir dalı idi, doktor Hilmi merhumun oğlu idi. Doğuş asaleti ile beraber ismi müsemmasına uygun babasının ince bir terbiyesile yetişmişti... Oda babası gibi doktor olmuştu, askeri doktordu Ziya Nuri paşa merhumun kliniğinde yetişmiş çok iyi bir kulak hekimi idi. Ankarada, Diyarbakır havalisinde yaptığı hizmetlerle halkın kalbini kazanmıştı. Her muhtaribin yardımına koşar, gittiği yerde muhabbet ve hürmet kayanır. Her yerde kendisinin iyiliği anılırdı, bu mânevî kazançları unutulmaz.. Tanıdıkları ona daima bağlı kalırdı... Tabii bu dostluklarda zevcinin yardımcıısı pek aziz

Inositohexaphosphate de Sodiumun
titré mahlûlü olup, acide phytiniğin
tam ve seri imtisaslı bir şeklini
arzeden

Soluphytase

Vücudun phosphor kaibını telâfi etmekle, physiologique
fonksionlarını tanzim eder.

İştihayı Kamçılar, hemoglobini ve Kırmızı Küreyvatı
çoğaltır, Çocukların büyümelerini teshil eder.

Nekahat devrelerinde, bedenî ve dimağî yorgunlukla-
rında nevrasthenilerde bilhassa iyi neticeler verir.

Idéal tonique nervindir.

20 - 40 damla 3 defa günde

Çocuklara : yarısı

Ticari şekil : 20 c.c. lik şişelerde.

VALIDOBROMINE

Sinir hastalıklarına karşı
rakipsiz ilâc

Günde 2 - 4 komposto kaşığı alınır.
Formül: Validol, Luminal, Bromure.

Analgin

Kaşeleri ve komprimeleri
(Günde 4 tane)

**Baş ağrısının en etkili
ilâcıdır.**

**Gripi ve Nezleyi hemen
önlüyor ve iyileştirir.**

**Sinir ve romatizma
ağrılarına faydası
mücerrebdir.**

ÂSÂB

ARMONİSİ

CASTORAL

NEVRASTENİ - ÇARPINTI ve SIKINTI
HALLERİ - MERAK - KURUNTU ve
UYKUSUZLUK.

ESS. CORDIALE COMPOSÉE - TEINT: PASSIFLORE - MU-
GUET - CASTOREUM - MENTHOL.
GÜNDE 3-4 KAHVE - KAŞIĞI BİRAZ SEKERLİ SUDA

DİLER Tıbbî Müstahzarlar Laboratuvarı

GRAFİKA